

Δελτίο Τύπου ΕΠΙΨΥ

Οκτώ (8) σημεία από το ΕΠΙΨΥ σχετικά με τη χρήση παράνομων ουσιών στους έφηβους-μαθητές στην Ελλάδα—προεκτάσεις για την πρόληψη (με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών, στις 26 Ιουνίου του 2021)

Αθήνα, 26 Ιουνίου 2021— Η συντριπτική πλειονότητα των έφηβων-μαθητών στην Ελλάδα δεν έχει κάνει ποτέ χρήση ουσιών • Κυριαρχεί η κάνναβη, αλλά δεν πρέπει να υποτιμηθεί η χρήση εισπνεόμενων ουσιών • Μια σημαντική μερίδα μαθητών κάνει συχνή χρήση κάνναβης • Τα ποσοστά της χρήσης αυξάνονται σημαντικά από τη μία τάξη του Λυκείου στην επόμενη • Παραμένουν σημαντικές οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα • Η χρήση ουσιών είναι υψηλότερη στους μαθητές οικογενειών με ‘χαμηλό’ και με ‘υψηλό’ οικονομικό επίπεδο • Σταθερότητα διαχρονικά, αλλά αύξηση στη συχνή χρήση κάνναβης • Τα ποσοστά της χρήσης στους 16χρονους στην Ελλάδα είναι χαμηλότερα του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Στα παραπάνω οκτώ (8) σημεία συνοψίζεται από το ΕΠΙΨΥ η κατάσταση σχετικά με τη χρήση παράνομων ουσιών στους έφηβους-μαθητές στη χώρα μας, έτσι όπως αυτά προκύπτουν από την πιο πρόσφατη «Πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές», η οποία πραγματοποιήθηκε σε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 17.733 μαθητών Λυκείου, ηλικίας 16-18, και της οποίας τα ευρήματα είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου, www.epipsi.gr. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το ΕΠΙΨΥ:

1. Η συντριπτική πλειονότητα των εφήβων δεν έχει κάνει ποτέ χρήση ουσιών

Η προσοχή εστιάζεται στους εφήβους που έχουν κάνει χρήση ουσιών. Ωστόσο, η συντριπτική πλειονότητα (84%) των εφήβων-μαθητών στην Ελλάδα δεν έχουν κάνει ποτέ χρήση κάποιας παράνομης ουσίας. Το παραπάνω είναι σημαντικό να αναδειχθεί και να μπορεί να διαδοθεί καταλλήλως στη σχολική κοινότητα καθώς βοηθά στη διαμόρφωση μιας αντίληψης στους μαθητές σύμφωνα με τη οποία ως ‘κανονική’ θεωρείται η μη-χρήση, κι όχι η χρήση ουσιών.

2. Κυριαρχεί η κάνναβη, αλλά δεν πρέπει να αγνοηθούν οι εισπνεόμενες ουσίες

Χρήση κάποιας παράνομης ουσίας έχει κάνει ένας στους 6 (16%) μαθητές του Λυκείου—στη συντριπτική πλειονότητα αυτών (15%) κάνναβη. Σε ποσοστό 5% έχουν κάνει χρήση κάποιας ουσίας εκτός κάνναβης. Ωστόσο, εκτός των παράνομων ουσιών, ένας στους 8 (13%) αναφέρει χρήση κάποιας εισπνεόμενης ουσίας (π.χ., βενζίνη, κόλλες, καθαριστικά, διαλυτικά, κλπ.) έστω και μια φορά σε όλη του τη ζωή—to 5% πολύ πρόσφατα. Το τελευταίο αποτελεί υπενθύμιση για το γεγονός ότι ο πειραματισμός με τις ψυχότροπες ουσίες εκτείνεται για τους εφήβους και σε προϊόντα τα οποία βρίσκονται νόμιμα στο εμπόριο και στα οποία οι έφηβοι έχουν εύκολη πρόσβαση.

3. Ένα χαμηλό αλλά σημαντικό ποσοστό έφηβων-μαθητών κάνει συχνή χρήση κάνναβης

Ένας στους 10 (10%) μαθητές του Λυκείου έχει κάνει χρήση κάνναβης τουλάχιστον 3 φορές σε όλη του τη ζωή. Ένας στους 23 (4,3%) έχει κάνει το ίδιο πολύ πρόσφατα, δηλαδή κατά τη διάρκεια των 30 τελευταίων ημερών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που βρίσκονται στην ιστοσελίδα του ΕΠΙΨΥ, ένας στους 3 μαθητές που έχει κάνει χρήση κάνναβης κατά τη διάρκεια των 12 τελευταίων μηνών διατρέχει -βάσει ειδικής κλίμακας- αυξημένο κίνδυνο εκδήλωσης προβλημάτων από τη χρήση της ουσίας. Αναγύροντας το παραπάνω στο μαθητικό πληθυσμό της χώρας, η υψηλού κινδύνου χρήση κάνναβης αφορά τουλάχιστον 13000 μαθητές Λυκείου (ως επί το πλείστον αγόρια), για τους οποίους θα πρέπει να εφαρμοστούν ειδικά προγράμματα πρόληψης.

4. Τα ποσοστά της χρήσης αυξάνονται σημαντικά από τάξη σε τάξη

Τα ποσοστά της πολύ πρόσφατης χρήσης κάνναβης είναι σημαντικά υψηλότερα στη Β' Λυκείου (8%), συγκριτικά με την Α' Λυκείου (5%) και, ακολούθως, ακόμα υψηλότερα στη Γ' Λυκείου (11%). Το παραπάνω είναι ενδεικτικό της σημαντικής αύξησης του αριθμού των μαθητών που ξεκινούν τη χρήση κάνναβης από τη μία τάξη στην άλλη και συνεπώς της ανάγκης για εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης που θα αναπτύσσονται σε όλες τις τάξεις του Λυκείου, συμπεριλαμβανομένης της Γ' Λυκείου.

5. Παραμένουν οι σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα φύλα

Η χρήση ουσιών αναφέρεται σε σημαντικά υψηλότερα ποσοστά (σε πολλές περιπτώσεις, διπλάσια) στα αγόρια, συγκριτικά με τα κορίτσια. Επίσης η δοκιμή, η περιστασιακή και η συστηματική χρήση της κάνναβης θεωρείται «ακίνδυνη» από σημαντικά υψηλότερα ποσοστά αγοριών απ' ότι κοριτσιών. Σε συνδυασμό, τα παραπάνω

αναδεικνύουν την ανάγκη για ανάπτυξη παρεμβάσεων πρόληψης και προαγωγής της υγείας οι οποίες να είναι επικεντρωμένες στο φύλο.

6. Η χρήση ουσιών περισσότερο εκτεταμένη στα 'υψηλά' και τα 'χαμηλά' οικονομικά στρώματα, απ' ό,τι στα 'μεσαία'

Οι μαθητές του Λυκείου που κάνουν χρήση κάνναβης είναι σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από οικογένειες είτε με αναλογικά 'υψηλό' είτε αναλογικά 'χαμηλό' οικονομικό επίπεδο (συγκριτικά με εκείνους από οικογένειες «μέσου» οικονομικού επιπέδου) —ενδεικτικό του ότι κάποιοι από τους παράγοντες οι οποίοι αυξάνουν την πιθανότητα χρήσης ουσιών στους εφήβους έχουν να κάνουν με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας.

7. Σταθερότητα διαχρονικά, αλλά αυξήσεις στη συχνή χρήση κάνναβης (στους 16χρονους)

Σε ό,τι αφορά ειδικά την ευαίσθητη ηλικία των 16, την τελευταία δετία δεν έχουν αυξηθεί τα ποσοστά της χρήσης (έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή) των παράνομων ουσιών—συμπεριλαμβανομένης της κάνναβης αλλά και οποιασδήποτε άλλης παράνομης ουσίας ξεχωριστά. Ωστόσο, σε ό,τι αφορά την επανάληψη της χρήσης κάνναβης (3 και περισσότερες φορές κατά τους τελευταίους 12 μήνες), το ποσοστό των 16χρονων που αναφέρουν χρήση σε αυτήν την συχνότητα, αν και χαμηλό, παρουσιάζεται σήμερα αυξημένο (5%), συγκριτικά με πριν από μία δετία (3%). Αυτό, σε συνδυασμό με το ότι αυξάνεται διαχρονικά το ποσοστό των 16χρονων που θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση- και «ακίνδυνη» τη χρήση κάνναβης, αποτελεί σημαντικό παράγοντα κινδύνου για αύξηση τα επόμενα χρόνια της μερίδας εκείνης των νεαρών ενηλίκων στη χώρα μας που θα αντιμετωπίζουν προβλήματα από τη χρήση κάνναβης.

8. Χαμηλότερα τα ποσοστά χρήσης ουσιών στην Ελλάδα

Με τη συμμετοχή του ΕΠΙΨΥ στο πανευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα ESPAD (www.espad.org), τα στοιχεία για τους 16χρονους στη χώρα μας (αποκλειστικά για την ηλικία αυτήν) μπορούν να μελετηθούν σε σύγκριση με το ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, οι 16χρονοι στη χώρα μας εμφανίζουν σχεδόν παντού χαμηλότερα ποσοστά χρήσης ουσιών συγκριτικά με το σύνολο των χωρών που συμμετέχουν στην πανευρωπαϊκή έρευνα ESPAD. Το παραπάνω είναι ενδεικτικό του ότι στη χώρα μας επενεργούν παράγοντες, οι οποίοι με κάποιον τρόπο αποτρέπουν την συντριπτική πλειονότητα των εφήβων από το να πειραματιστούν και να εισέλθουν στη χρήση. Εξάιρεση αποτελούν οι εισπνεόμενες ουσίες, των οποίων το ποσοστό της χρήσης είναι στην Ελλάδα υψηλότερο έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Δημιουργήστε τα δικά σας γραφήματα με τα δεδομένα της έρευνας ESPAD-GR

Οι επισκέπτες της ιστοσελίδας του ΕΠΙΨΥ (www.epipsi.gr) -στο tab **Visual Data** (<https://visual-data.epipsi.gr/>), και στην ειδική πλατφόρμα που έχει δημιουργηθεί- έχουν πλέον τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να εξάγουν τα δικά τους γραφήματα και χάρτες με δεδομένα από την ESPAD-GR για βασικούς δείκτες σχετικά με τη χρήση ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές στους έφηβους-μαθητές στην Ελλάδα.

Η «Πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές» διενεργείται ανελλιπώς ανά 4ετία από το 1984, αρχικά από την Ψυχιατρική Κλινική του ΕΚΠΑ και ακολούθως το ΕΠΙΨΥ και είναι η μόνη έρευνα στη χώρα μας η οποία εστιάζει στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών αλλά -πιο πρόσφατα- και σε άλλες αναδυόμενες εξαρτητικές συμπεριφορές. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 αποτελεί σκέλος της γνωστής Πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD (www.espad.org). Η έρευνα πραγματοποιείται με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και η μεθοδολογία της βασίζεται στο πρωτόκολλο της πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD. Η συλλογή των στοιχείων γίνεται στη σχολική τάξη, μέσω της χορήγησης ανώνυμου ερωτηματολογίου. Το 2019 συμμετείχε στην έρευνα πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 17.733 μαθητών ηλικίας 16-18 ετών, από 351 Ενιαία Λύκεια και ΕΠΑΛ. Η Έρευνα έλαβε μερική χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υγείας, το European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) και τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ).